

EN DE WINNAAR IS....?

Vanavond mag onze Marlayne aan de bak. Ik wens haar veel succes. Hoe saai het Eurovisie Songfestival zelf ook moge zijn, als het enigszins kan probeer ik de finale altijd te zien. Die is namelijk wel spannend, voornamelijk vanwege het redelijk ingewikkelde puntensysteem dat gehanteerd wordt en dat vroeger, toen de computer en het Engels nog niet zo ingeburgerd waren, vaak tot misverstanden aanleiding gaf. *Pays-Bas: douze points.*

Zoals wellicht bekend, wordt de winnaar op de volgende manier bepaald. Elk land mag punten geven, maar niet aan zichzelf. Van diegene die men wel de moeite waard vindt, geeft men het minste 1 punt, het volgende 2 punten, het daaropvolgende 3 punten, en het mooiste 12. Alle punten worden bij elkaar opgeteld en het liedje met de hoogste score wint.

Wat wellicht de meeste kijkers niet bekend zal zijn, is dat deze manier van stemmen al meer dan 200 jaar oud is. De Fransman Jean-Charles de Borda stelde op 16 juni 1770 voor dat de Franse Academie voor Wetenschappen haar leden op deze manier zou kiezen. De eerste keer had dit hoge college het niet begrepen, maar toen Borda het in 1784 nog een uitgelegd had, ging men om. Het systeem bleef in gebruik tot Napoleon het weer afschafte.

De vraag dient zich aan waarom wij onze politici niet op deze manier kiezen: *Wiegel: ten points?* Zouden verkiezingen niet spannender zijn als we op meerdere kandidaten zouden mogen stemmen? Zou de uitslag niet een betere vertaling zijn van wat het volk echt wil als we niet alleen aan kunnen geven wie we willen, maar ook hoe graag we die willen?

Het nadenken over vragen als bovenstaande bracht Borda tot de conclusie dat het systeem van “1 man, 1 stem” niet goed functioneert. Hij gaf het volgende voorbeeld. Stel er zijn drie kandidaten: A, B en C; 40% van de kiezers vindt A het beste en B een goede tweede. 30% van de kiezers vindt B, resp. C het beste. Deze laatste 60% vindt A de slechtste kandidaat. Bij “een man, een stem” wordt A, diegene die de meerderheid de slechtste kandidaat vindt, gekozen. Het systeem van Borda leidt er daarentegen toe dat B gekozen wordt. Borda concludeerde dat zijn systeem boven het gebruikelijke te prefereren is.

Een vraag is natuurlijk nog wel naar de gewichten die gebruikt moeten worden: is het 1, 2, 3 of 1, 2, 4? De Nederlandse voetbalcompetitie kan illustreren dat het verschil maakt. Vroeger kreeg een team bij een gewonnen wedstrijd 2 punten, bij een gelijkspel 1 en niks bij verlies. Sinds een aantal jaar wordt een gewonnen wedstrijd beter beloond, en wel met 3 punten. Stel eens dat we winnen nog beter zouden belonen, namelijk met vier punten. Het zou wellicht het spel nog aanvullender en dus nog aantrekkelijker maken. Het zou wel tot gevolg gehad hebben dat niet PSV, maar wel Vitesse volgend jaar voorronden Champions League zou spelen. In het systeem van dit jaar hebben beide teams immers evenveel wedstrijdpunten, maar Vitesse heeft één gewonnen wedstrijd meer. Als winstwedstrijden dus beter beloond waren geweest, was Vitesse boven PSV geëindigd. Of dit nu terecht is of niet, het maakt financieel voor de betrokken clubs in ieder geval een behoorlijk verschil.

De econoom vraagt in dit soort situaties naar het ideale systeem: wat is de beste methode om de

winnaar (Songfestival of voetbalcompetitie) of de winnaars (verkiezingen) te bepalen? De econoom is in dit geval Ken Arrow. Hij liet begin jaren 50 zien dat er geen ideaal systeem bestaat, elk systeem, ook dat van Borda, heeft zijn eigen nadelen. Deze gedachten zou vanavond troost kunnen bieden als Marlayne toch niet wint: het ligt niet aan haar en niet aan het liedje, maar aan het systeem.

Overigens was Ken Arrow zelf een winnaar. Zijn bewijs dat geen ideale manier bestaat om de winnaar te bepalen, dat de wereld niet perfect is, leverde hem de Nobelprijs Economie, en daarmee eer en ongeveer 1 miljoen gulden op.

Eric van Damme